

AB 4 april 2019
HIT/ 2019-AB04042019-6.4

RECREATIESCHAP HITLAND

JAARVERSLAG 2018

Inhoudsopgave

Deel 1 Programmaverantwoording

1.	Inleiding	4
2.	Uitgangspunten	5
3.	Programma's	6
3.1.	Bestuur	6
3.1.1.	Algemeen	
3.1.2.	Bestuur en organisatie	
3.1.3.	Bijzondere aangelegenheden	
3.2.	Recreatie en natuur	7
3.2.1.	Bestuur en werkapparaat	
3.2.2.	Onderhoud en beheer	
3.2.3.	Overige zaken	
3.2.4.	Begroting en realisatie	
3.3.	Exploitatie golfbaan	9
3.3.1	Overleg met golfclub Hitland	
3.3.2	Golfpark Hitland	
3.3.3	Begroting en realisatie golfbaan	
4.	Algemene dekkingsmiddelen	12

Deel 2 Paragrafen

5.	Introductie	14
6.	Weerstandsvermogen	15
7.	Onderhoud kapitaalgoederen	17
8.	Bedrijfsvoering	19
9.	Financiering	20

DEEL 1

PROGRAMMAVERANTWOORDING

1. Inleiding

Het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Ministeriële Regeling informatie voor derden (lv3) zijn ook van toepassing op gemeenschappelijke regelingen.

Als gevolg hiervan dienen de jaarstukken te bestaan uit de volgende onderdelen:

- het jaarverslag, tenminste bestaande uit
  - de programmaverantwoording en
  - de paragrafen
- de jaarrekening, bestaande uit
  - de programmarekening en de toelichting en
  - de balans en de toelichting.

In dit deel wordt het jaarverslag beschreven.

2. Uitgangspunten

Het BBV schrijft voor, dat de programmaverantwoording ten minste bestaat uit de verantwoording over de realisatie van de programma's en een overzicht van algemene dekkingsmiddelen. De programmaverantwoording biedt per programma inzicht in:

- de mate waarin de doelstellingen zijn gerealiseerd
- de wijze waarop getracht is de beoogde maatschappelijke effecten te bereiken en
- de gerealiseerde baten en lasten.

In de begroting voor het jaar 2018 zijn 3 programma's onderscheiden, te weten het programma bestuur, een programma recreatie en natuur voor wat betreft het openbare gebied en een programma exploitatie golfbaan.

3. Programma's

In dit hoofdstuk zal de verantwoording over de realisatie van de (3) programma's beschreven worden, waarbij ook zal worden ingegaan op de kosten. De programma's hebben betrekking op bestuur, recreatie en natuur en exploitatie golfbaan.

In 2005 is door de toenmalige gemeenteraad van Nieuwerkerk aan den IJssel als uitgangspunt "voor de komende jaren" meegegeven, dat de bijdrage mag toenemen met maximaal de inflatiecorrectie. Voor het begrotingsjaar 2018 is door de gemeente Capelle aan den IJssel meer specifiek aangegeven, dat de bijdrage van Capelle aan den IJssel maximaal met 0,1 % mag stijgen t.o.v. de bijdrage voor het begrotingsjaar 2017.

3.1. Bestuur

3.1.1. Algemeen

Het BBV heeft een nadrukkelijke relatie met de Wet dualisering gemeentebestuur. Het effect van het BBV en de Wet dualisering gemeente bestuur op de Wet gemeenschappelijke regelingen blijft echter beperkt tot de Gemeentewet en met name daarvan de artikelen, die betrekking hebben op de onderdelen van de financiële functie (begroting, jaarstukken en verordeningen). Er is voor gemeenschappelijke regelingen geen andere taakafbakening tussen algemeen bestuur en dagelijks bestuur dan wat is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling recreatieschap Hitland.

3.1.2. Bestuur en organisatie

De gemeenschappelijke regeling Hitland is in 2015 aangepast aan wijzigingen in de Wet gemeenschappelijke regelingen en de gewijzigde regeling Hitland is op 1 januari 2016 van kracht geworden. De meest ingrijpende aanpassing was, dat ook de colleges van de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas zijn toegetreden tot de gemeenschappelijke regeling. Verder bestaat het algemeen bestuur nu uit 4 wethouders of gemeenteraadsleden van Capelle aan den IJssel en 4 van Zuidplas, ieder met een plaatsvervanger. Uit het algemeen bestuur worden van elke gemeente 2 leden voor het dagelijks bestuur gekozen. Algemeen en dagelijks bestuur worden voor een periode van 4 jaar aangewezen respectievelijk benoemd.

Het algemeen en dagelijks bestuur van het recreatieschap Hitland waren per 1 januari 2018 als volgt samengesteld:

namens Capelle aan den IJssel:

mw. M.J. van Cappelle (tevens db en voorzitter)

dhr. J.A.A. Meuldijk (tevens db)

dhr. M.K.A. Grauss

dhr. S. van Loef

namens Zuidplas:

dhr. D.B. van Woudenberg (tevens db en penningmeester)

dhr. J. Hordijk (tevens db)

dhr. H.A. Muller

Op 21 maart 2018 werden gemeenteraadsverkiezingen gehouden en als gevolg daarvan was het algemeen bestuur van het recreatieschap Hitland ingaande 4 juli 2018 als volgt samengesteld:

namens Capelle aan den IJssel:

mw. H. Westerdijk

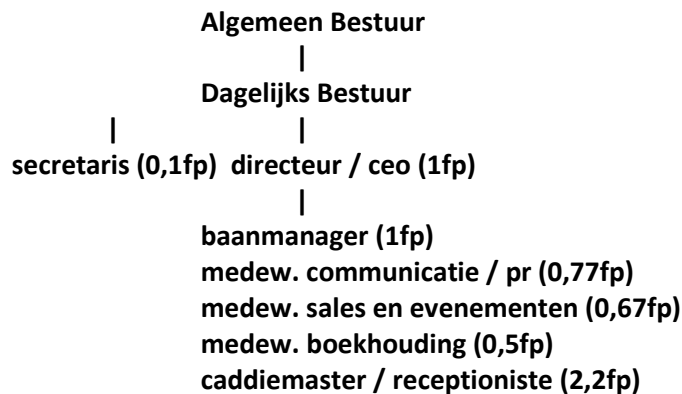
dhr. M.E. Wilson

mw. M.J. van Cappelle
 dhr. J. Kolster
 namens Zuidplas:
 dhr. D. de Haas
 dhr. J.A. Verbeek
 dhr. J. Hordijk
 dhr. G.J. Kats

Het dagelijks bestuur bestond na 4 juli 2018 uit dhr. D. de Haas (voorzitter), mw. H. Westerdijk (penningmeester), dhr. J.A. Verbeek en dhr. M.E. Wilson.

Het algemeen en dagelijks bestuur werden bijgestaan door een secretaris, mw. R.L.M. den Ouden.

Voor wat betreft bestuur en werkapparaat is de organisatorische opbouw als volgt:

In 2018 waren de volgende personen in dienst bij het recreatieschap:

- J. Lassche (directeur / ceo)
- J. Serné (baanmanager)
- M. Quandt (medew. sales en evenementen)
- R. den Ouden (medew. communicatie en secretaris)
- M. Klijn (medew. boekhouding)
- J. Oostveen (caddiemaster / receptioniste)
- E. Winkelman (caddiemaster / receptioniste)
- A. Lieuwma (caddiemaster / receptioniste)
- N. Kasbergen (caddiemaster / receptioniste).

Er zijn in 2018 geen mutaties in de personele bezetting geweest.

3.1.3. Vergaderingen en overleg

Het algemeen bestuur is in 2018 3 keer bijeengekomen en het dagelijks bestuur 5 keer. De belangrijkste agendapunten waren:

- Jaarrekening 2017 en Jaarverslag 2017
- Begroting 2019 en meerjarenraming 2020-2022
- voortgangsrapportage en 1^e begrotingswijziging 2018
- verbetering exploitatie golfbaan
- overeenkomst golfschool Hitland
- onderhoud openbaar gebied 2018-2020
- onderhoud golfbanen 2019-2023
- honden en algemene verordening rs Hitland
- Hitlandselaan
- controleprotocol 2018 en accountantscontrole.

Het dagelijks bestuur heeft verder op 8 oktober een gesprek gehad met Golfschool Hitland, waarin met name de wijze van afronding van de samenwerking aan de orde is geweest.

Op 21 november 2018 heeft het dagelijks bestuur een gesprek gehad met hoogheemraad Gerts van Schieland en de Krimpenerwaard inzake peil en bodemdaling en de lasten voor door Schieland benoemde / bepaalde natuurterreinen.

Begin 2013 is de Werkgroep Hitland als gebruikersoverleg formeel van start gegaan. De werkgroep is in 2018 2 keer bijeen geweest en heeft door middel van verslaglegging daarvan adviezen inzake beheer en inrichting gegeven. Op 13 september heeft voorts het jaarlijkse overleg annex schouw van het dagelijks bestuur met de Werkgroep plaatsgevonden. De werkgroep heeft de nodige suggesties gedaan voor het beheer en aanvullende inrichting van het gebied en bij de discussie over de Hitlandselaan.

3.2. Recreatie en natuur

Het recreatieschap Hitland heeft circa 254 hectare openbaar toegankelijk recreatiegebied en circa 12 hectare landbouwgebied in eigendom, beheer en onderhoud. Het recreatiegebied is ingericht voor openbare dagrecreatie. Een als een aparte exploitatie te beschouwen onderdeel is de 18 holes golfbaan en de 9 holes par 3 golfbaan, die in totaal circa 63 hectare beslaan. Met het beheer van het openbare gebied (exclusief golfbaan) is een bedrag gemoeid van circa € 600.000,-. De middelen hiervoor worden verstrekt door de deelnemers in de gemeenschappelijke regeling Hitland.

Voor wat betreft het openbare gebied kan onderscheid gemaakt worden in een 3-tal aspecten, te weten bestuur en werkapparaat, onderhoud en exploitatie van het gebied en overige zaken.

3.2.1. Bestuur en werkapparaat

Voor bestuurskosten was € 750,- opgenomen in de (bijgestelde) begroting. Voor wat in eigen beheer wordt uitgevoerd was ongeveer € 154.200,- opgenomen aan personeelskosten. Verder was er € 72.600,- opgenomen voor het inhuren van toezicht in het gebied. Aan bureaunkosten was ca € 1.900,- opgenomen. In totaal was er aan directe kosten voor bestuur, werkapparaat, toezicht en bureaunkosten € 229.450,- opgenomen in de begroting. Er is circa € 220.100,- gerealiseerd.

3.2.2. Onderhoud en beheer

De belangrijkste functie binnen het gebied is de recreatie.

Het openbaar gebied omvat ruim 190 hectare. Circa 5 hectare wordt strikt als natuurgebied beheerd (de oude veenputten en de wielen in Hitland-Noord). Verder wordt circa 12 hectare ecologische infrastructuur als recreatie- en natuurgebied beheerd. Waar mogelijk wordt natuurontwikkeling een kans gegeven, omdat de recreatieve waarde van het gebied daarmee in hoge mate toeneemt. De overige 173 hectare worden als recreatiegebied beheerd.

De verdeling van de 190 hectare is als volgt:

- Hitland-Noord   94,0 hectare
- Middengebied   12,5 hectare
- Hitland-Zuid   83,5 hectare

Voor wat betreft het onderhoud van het gebied is een kwaliteitsniveau en volume aangehouden, dat is vastgelegd in het beheerplan Hitland. In de begroting zijn de lasten van het onderhoud gebaseerd op het beheerplan en het op basis daarvan aangegane onderhoudscontract. De reserveringen voor meerjaarlijks onderhoud waren gebaseerd op het beheerplan Hitland.

Aan directe kosten was in de begroting € 205.650- geraamd aan jaarlijks onderhoud. Er was voorts € 80.280,- opgenomen als toevoeging aan de reservering voor meerjaarlijks onderhoud in toekomstige jaren.

Er is in 2018 ca € 209.160,- uitgegeven aan jaarlijks onderhoud en ca € 126.400,- aan meerjaarlijks onderhoud. Het meerjaarlijks onderhoud is rechtstreeks ten laste van de voorziening meerjaarlijks onderhoud openbaar gebied gebracht. Er is € 80.280,- gereserveerd voor meerjaarlijks onderhoud in komende jaren.

3.2.3. Overige zaken

Naast de kosten voor bestuur en werkapparaat en onderhoud en beheer waren in de begroting nog posten voor belastingen en verzekeringen (€ 22.350,-) en overige kosten (€ 55.000,-) opgenomen. Onder de overige kosten vallen onder meer publiciteit en voorlichting, representatiekosten, adviezen van derden en een bijdrage aan het voetveer. In totaal was er aan indirecte kosten ca € 77.350,- opgenomen in de begroting recreatie en natuur. Er is ca € 85.300,- gerealiseerd.

3.2.4. Begroting en realisatie

Openbaar gebied	Begroot	Gereal.
Lasten		
Kapitaallasten	3.328	3.328
Personeelskosten	226.808	217.026
Bestuurskosten	750	0
Vergoedingen	1.116	1.222
Belastingen	19.815	20.017
Verzekeringen	2.536	2.420
Bureaunkosten	1.923	1.493
Technisch onderhoud	205.649	209.160
Overige kosten	56.011	62.904
Voorzieningen	80.280	80.280
Dotatie aan reserve	<u>0</u>	<u>63</u>
Totaal lasten	597.216	597.850
Baten		
Diverse opbrengsten	1.000	2.082
Huur en pachten	4.504	4.462
Overige exploitatiebaten	0	0
<u>Bijdrage gemeenten</u>	<u>591.712</u>	<u>591.712</u>
Totaal baten	597.216	598.256
Resultaat voor bestemming	0	406
Toevoeging aan reserves -/-	0	0
Onttrekking aan reserves +/-	<u>0</u>	<u>0</u>
Resultaat na bestemming	0	406

Het overzicht geeft in de eerste kolom de geraamde lasten en baten weer. Het totaal van lasten en baten is in termen van het BBV het resultaat voor bestemming. Er is geen resultaatbestemming, omdat het algemeen bestuur in 2012 een besluit heeft genomen om eventuele renteopbrengsten aan de bestemmingsreserve investeringen openbaar gebied toe te voegen.

Voor de exploitatie openbaar gebied was na een begrotingswijziging geen resultaat geraamd. De exploitatie voor het openbare gebied sluit nu voor en na resultaatbestemming met een klein voordelig saldo van € 406,-. Er is minder uitgegeven aan toezicht, maar meer aan onderhoud en overige kosten (publiciteit en voorlichting). In totaal is er ca € 650,- meer uitgegeven dan was begroot. Er is echter ook ca € 1.050,- meer ontvangen, waardoor er per saldo ca € 400,-meer is gerealiseerd dan was begroot.

3.3. Exploitatie golfbaan

De genoemde doelstellingen van het recreatieschap hebben ook betrekking op de exploitatie van de golfbaan. In essentie is het uitgangspunt het exploiteren van een openbare golfbaan, waarbij zowel in financieel opzicht als qua toelatingsbeleid een zo laag mogelijke drempel wordt gehanteerd. In financieel opzicht moet de golfbaan bedrijfsmatig en minimaal budgettair neutraal worden geëxploiteerd. Voor wat betreft het toelatingsbeleid geldt, dat iedereen welkom is voor zover er in verband met veiligheid en doorstroming in de baan over een bepaalde golfvaardigheid wordt beschikt. Deze doelstellingen zijn in 2018 gerealiseerd.

De exploitatie golfbaan bestaat uit een driving range, een 18 holes golfbaan en een 9 holes par 3 golfbaan. Op de 18 holes baan ligt een putting green, bij de driving range een chipping green en bij de par 3 baan nog een gecombineerde putting green / chipping green. De golfaccommodatie beslaat in totaal circa 63 hectare.

Binnen de exploitatie van de golfbaan zijn geen specifieke beleidsthema's te onderscheiden.

3.3.1. Overleg

Er wordt geprobeerd om minimaal 1 keer per jaar een overleg te houden tussen de besturen van de golfclub en het recreatieschap. Door de eerder genoemde bestuurswisseling bij het recreatieschap heeft er in 2018 geen bestuurlijk overleg met golfclub Hitland plaatsgevonden.

3.3.2. Golfpark Hitland

In 2012 zijn alle partijen, die betrokken zijn bij de exploitatie van de golfbaan verder gaan samenwerken binnen Golfpark Hitland. Er zijn gezamenlijke afspraken gemaakt voor de marketing van de golfbaan en de community Mijn Golfpark Hitland (MGH) is opgezet. Mijn Golfpark Hitland kan met name de beginnende golfer meer aan golfbaan Hitland binden. Met ingang van 2014 zijn voorts ook alle zogenoemde handicap registratieleden van golfclub Hitland opgenomen in MGH. Eind 2018 waren er circa 1.300 golfers lid van MGH.

3.3.3. Begroting en realisatie golfbaan

Een overzicht van de specifiek voor de golfbaan opgenomen lasten en baten is af te leiden uit het volgende overzicht. In de eerste kolom is de raming weergegeven en in de tweede kolom de gerealiseerde uitgaven en inkomsten.

Golfbaan	Begroot	Gereal.
<u>Lasten</u>		
Kapitaallasten	219.311	220.355
Personeelskosten	276.184	285.866
Vergoedingen	2.235	1.749
Belastingen	26.915	25.924

Verzekeringen	8.487	8.470
Bureaunkosten	62.359	62.905
Technisch onderhoud	468.720	465.642
Overige kosten (excl golfweek)	109.196	124.356
<u>Voorzieningen</u>	<u>92.500</u>	<u>92.500</u>
Totaal lasten	1.265.907	1.287.767
<u>Baten</u>		
Diverse opbrengsten (excl golfweek)	48.270	56.251
Huur en pachten	123.630	123.382
Overige exploitatiebaten		
Kaartverkoop	859.072	869.224
Reserveringen / groepen	92.500	103.282
Sponsoring/bedrijfskaarten	150.000	156.785
<u>Doorberekening energiekosten ca</u>	<u>36.800</u>	<u>36.635</u>
Totaal baten	1.310.272	1.345.559
Resultaat voor bestemming	44.365	57.792
Toevoeging aan reserves -/-	0	0
Onttrekking aan reserves +/-	0	0
Resultaat na bestemming	44.365	57.792

De exploitatie golfbaan sloot in de (bijgestelde) begroting in totaliteit met een positief saldo ad € 44.365,-, dat als resultaat voor bestemming was opgenomen. Er is een resultaat behaald van € 57.792,-.

Voor wat betreft de lasten is er in 2018 € 21.860,- meer uitgegeven dan in de begroting was voorzien. Er is op hoofdlijnen meer uitgegeven aan kapitaallasten (€ 1.000,-), personeelskosten (€ 9.700,-) en overige kosten (€ 15.160,-) en minder aan belastingen (€ 1.000,-) en onderhoud (€ 3.100,-).

Aan de opbrengstenkant is er circa € 35.300,- meer gerealiseerd dan in de bijgestelde begroting was voorzien. Er is meer gerealiseerd aan diverse opbrengsten en opbrengsten MGH (€ 8.000,-), jaarkaarten (€1.000,-), greenfee 18 holes baan (€ 11.800,-), bedrijfskaarten (€ 6.800,-) en diverse opbrengsten als reserveringen en arrangementen (€ 10.800,-). Er zijn minder opbrengsten gerealiseerd uit greenfee par 3 baan (€ 2.650,-).

Per saldo is er voor wat betreft uitgaven en inkomsten ca € 13.450,- meer resultaat geboekt dan in de (bijgestelde) begroting was voorzien.

4. Algemene dekkingsmiddelen

Het recreatieschap Hitland heeft geen lokale heffingen, uitkeringen, dividenden of eigen middelen, waarmee (een deel van) het exploitatietekort wordt gedekt.

Het saldo van de exploitatie van openbaar gebied en golfbaan (resultaat voor bestemming) wordt conform de gemeenschappelijke regeling gedragen door of komt ten goede aan de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas. De exploitatie van de golfaccommodatie is minimaal budgettair neutraal en geeft – ook in de komende jaren – geen exploitatietekort.

DEEL 2

PARAGRAFEN

5. Introductie

De paragrafen geven een “dwarsdoorsnede” van de begroting (en dus ook voor de verantwoording) vanuit een bepaald perspectief. Een groot deel van de paragrafen geeft een aanvulling op de informatie over de (meerjarige) financiële positie.

Op basis van het BBV moeten de volgende verplichte paragrafen opgenomen worden:

- lokale heffingen
in deze paragraaf moet inzicht gegeven worden over inkomsten, beleid en aard van de lokale heffingen, alsmede enige andere zaken, zoals lokale lastendruk en kwijtscheldingsbeleid
- weerstandsvermogen
dit is een verder ontwikkelde risicoparagraaf, waarin ook de weerstandscapaciteit moet worden opgenomen en gerelateerd aan de risico's (het weerstandsvermogen)
- verbonden partijen participaties
in deze paragraaf moet inzicht worden gegeven in de zogenoemde verbonden partijen: participaties in derde rechtspersonen, waarin bestuurlijke invloed wordt uitgeoefend en waarmee financiële belangen gemoeid zijn
- onderhoud kapitaalgoederen
in deze paragraaf moet inzicht worden gegeven in de (meerjarige) onderhoudstoestand en kosten van wegen, gebouwen, kunstwerken en dergelijke
- grondbeleid
in deze paragraaf komen de hoofdlijnen van het grondbeleid aan de orde
- bedrijfsvoering
in deze paragraaf komen de besturing en beheersing van, het toezicht op en de verantwoording over de bedrijfsprocessen op basis van een bedrijfsvoeringfilosofie aan de orde
- financiering
deze paragraaf is bedoeld om de uitvoering van de treasuryfunctie te volgen.

Voor het recreatieschap Hitland zijn de paragrafen lokale heffingen, verbonden partijen en grondbeleid niet van toepassing. Het recreatieschap heeft geen heffingen, neemt niet deel in andere rechtspersonen en voert ook geen actief grondbeleid. Op de andere paragrafen wordt hierna ingegaan.

6. Weerstandsvermogen / risicobeheersing

Het weerstandsvermogen is te definiëren als het vermogen om niet-structurele financiële risico's op te kunnen vangen teneinde de taken te kunnen voortzetten.

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit, zijnde de middelen waarover het recreatieschap beschikt / kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of verzekeringen voor zijn afgesloten. Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van het recreatieschap voor het verslagjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

Weerstandscapaciteit.

In 2012 is een uitgangspunt voor de Algemene Reserve bepaald en wel circa 10 % van de totale lasten van de exploitatie met een maximum van € 200.000,-. Per 31 december 2018 bedraagt de Algemene Reserve € 200.000,-. De jaarrekening 2018 sluit met een totale lastenpost van € 1.883.726,-, zodat aan de uitgangspunten wordt / is voldaan.

Voor wat betreft de exploitatie en het beheer en onderhoud van het gebied is een tweetal voorzieningen ingesteld om meerjarig onderhoud en in het geval van de exploitatie golfbaan meerjarig onderhoud en renovatie te kunnen bekostigen (zie ook de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen). Jaarlijks worden op basis van beheerplannen bedragen voor meerjaarlijks onderhoud voor het openbaar gebied en voor meerjaarlijks onderhoud en renovatie werkzaamheden van de golfbaan gereserveerd.

Er is voorts een bestemmingsreserve landelijk gebied en een bestemmingsreserve investeringen openbaar gebied.

Er is per 31 december 2018 een saldo uit Algemene Reserve, voorzieningen en bestemmings-reserves te berekenen om de weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Alleen de Algemene Reserve en de bestemmingsreserves zijn feitelijk niet qua besteding vastgelegd en daardoor eventueel beschikbaar als kapitaal om risico's op te vangen.

De saldi van de reserves per 31 december 2018 zijn als volgt:

Algemene Reserve	€ 200.000,-
Bestemmingsreserve landelijk gebied	€ 91.341,-
Bestemmingsreserve investeringen openbaar gebied	€ 855.283,-
Totaal	€ 1.146.624,-

Er is dus in principe circa € 1.146.600,- aan reserves beschikbaar om eventuele risico's op te vangen. Daarnaast kunnen ook de activa als reserve worden gezien. Uit de toelichting op de vaste activa kan worden vastgesteld, dat grond (incl 12 ha landbouwgrond), golfbaan, gebouwen en duurzame terreininrichting per 31 december 2018 een boekwaarde hebben van € 6.112.967,-. De werkelijke waarde van de grond van de golfbaan is overigens aanzienlijk meer dan in de staat van activa is opgenomen. Daarnaast is er voor de grond van het openbare gebied (ca 190 hectare) geen boekwaarde in de balans opgenomen. Voor de boekwaarde van de activa wordt verwezen naar bijlage 1 van de jaarrekening (staat van geactiveerde kapitaaluitgaven).

De totale weerstandscapaciteit is hiermee te bepalen op € 7.259.591,-.

Als laatste kan er nog op gewezen worden, dat het als gevolg van de gemeenschappelijk regeling zo is, dat de deelnemende gemeenten gehouden zijn om eventuele tekorten te betalen.

Nadere kwantificering risico's.

De meest risicovolle posten uit de begroting 2018 betroffen de reguliere kosten van (eventueel extra) technisch onderhoud ad in totaal € 674.369,- en de inkomsten uit kaartverkoop, die voor de golfbaan gegenereerd moesten worden ad € 859.072,-.

De kosten van technisch onderhoud waren geraamd op basis van het in 2014 vastgestelde beheerplan voor het openbaar gebied en het in 2016 voor de golfbaan vastgestelde beheerplan. Begin 2018 is voor een periode van 3 jaar een onderhoudscontract voor het openbare gebied aangegaan en voor de golfbaan liep nog een contract tot eind 2018.

Voor wat betreft het openbaar gebied is € 3.500,- meer dan in de begroting was opgenomen aan kosten voor onderhoud uitgegeven. Voor wat betreft de golfbaan is ongeveer € 3.100,- minder aan onderhoudskosten gerealiseerd. In totaal is er in 2018 € 400,- meer aan technisch onderhoud uitgegeven.

Voor wat betreft de inkomsten uit kaartverkoop van de golfbaan kan worden opgemerkt, dat er ten opzichte van de bijgestelde begroting voor de golfbaan circa € 10.150,- meer aan resultaat is gerealiseerd.

De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing heeft als doel om inzicht te geven in het vermogen van de organisatie om de risico's die zij loopt af te kunnen dekken. Hiervoor is zowel de teller (beschikbare weerstandscapaciteit) als de noemer (kwantificering van de risico's) van belang, ofwel € 7.259.591,- / € 10.550,- = 688.

7. Onderhoud kapitaalgoederen

De kapitaalgoederen van het recreatieschap zijn te onderscheiden in openbaar groen, de golfbanen en de gebouwen.

Openbaar groen.

In het beheerplan, dat in 2014 is vastgesteld is het onderhoud voor een periode van 10 jaar beschreven. In het beheerplan is tevens een raming van de hieraan verbonden kosten opgenomen en een raming van de jaarlijks nodige reserveringen voor meerjaarlijks onderhoud. Met die reserveringen wordt bereikt, dat er een redelijk constant uitgavenniveau is voor wat betreft het onderhoud.

Het openbaar groen is in de jaren 1983 tot 1994 aangelegd met subsidie van Rijk en provincie. Het resterende deel van de aanlegkosten is toen a fonds perdu uit reserves betaald door het recreatieschap. Dat is ook gebeurd met een aantal renovatiewerkzaamheden en investeringen in nieuwe voorzieningen in de jaren 2016 en 2017, waardoor er ook daardoor geen kapitaallasten zijn ontstaan voor het openbare gebied. In 2015 is er wel een betrekkelijk gering bedrag geïnvesteerd in een digitaal archiefsysteem. Deze investering wordt in 5 jaar afgeschreven, waardoor er tot en met 2019 een kleine kapitaallast is ontstaan voor het openbaar gebied.

De golfbanen.

In 2016 is het beheerplan voor de golfaccommodatie uit 2007 geactualiseerd en opnieuw vastgesteld. Het onderhoud van een golfbaan heeft een dusdanig hoog niveau, dat er eigenlijk maar in zeer geringe mate sprake is van meerjaarlijks onderhoud. Alleen voor het water en de asfaltverhardingen moet voor meerjarig onderhoud worden gereserveerd. Wel moet ook worden gereserveerd voor renovatie- of vervangingswerkzaamheden om het hoge voorzieningenniveau op peil te houden.

In het beheerplan is het onderhoud voor een periode van 10 jaar beschreven. In het beheerplan is tevens een raming van de hieraan verbonden kosten opgenomen en een raming van de jaarlijks nodige reserveringen voor meerjaarlijks onderhoud en renovatie.

De golfbaan is in 3 fasen aangelegd. 9 Holes zijn in 1995 in gebruik genomen en de uitbreiding naar 18 holes in het jaar 2000. De 9 holes par 3 baan is eind 2003 in gebruik genomen. De aanleg is nagenoeg volledig gefinancierd, waardoor er voor de golfbanen wel kapitaallasten zijn. Op grond en inrichting van het terrein wordt - gezien ook het hoge voorzieningenniveau - niet afgeschreven. Er wordt wel afgeschreven op voorzieningen, die te zijner tijd vervangen moeten worden, zoals bijvoorbeeld de beregeningsinstallatie, bebording, netten en dergelijke.

De gebouwen.

De gebouwen van het recreatieschap hebben primair een functie voor de exploitatie van de golfbanen. Wel is in het hoofdgebouw kantoorruimte voor het recreatieschap ondergebracht. Voor de gebouwen zijn contracten voor periodieke onderhoudskeuringen aangegaan. Op basis van onderhoudsschema's worden voorts onderhoudswerkzaamheden aanbesteed en uitgevoerd.

Financiële consequenties.

De budgettaire consequenties van het onderhoud in 2018 zijn op de volgende pagina weergegeven.

	begroot	gerealiseerd
Recreatie en natuur		
jaarlijks onderhoud	205.649	209.160
meerjaarlijks onderhoud reservering	<u>80.280</u>	<u>80.280</u>
totaal recreatie en natuur	285.929	289.440
Exploitatie golfbanen		
jaarlijks onderhoud	439.015	430.485
gebouwen	12.753	15.348
baanmeubilair	16.952	12.410
driving range	0	7.399
meerjaarlijks onderhoud reservering	<u>92.500</u>	<u>92.500</u>
totaal golfbanen	561.220	558.142

8. Bedrijfsvoering

De bedrijfsvoeringsparagraaf dient inzicht te geven in de stand van zaken van de bedrijfsvoering. Daarbij is het gebruikelijk om een onderscheid te maken naar personeel, organisatie, informatisering, communicatie, financieel beheer (waaronder de administratieve organisatie en de interne controle), automatisering en facilitaire dienstverlening (waaronder huisvesting). Er zijn geen wijzigingen in de personeelsformatie en/of de organisatie en de huisvesting geweest. Ook voor wat betreft informatisering, (interne) communicatie en automatisering zijn er geen bijzonderheden te melden. Het werkapparaat is klein en de communicatielijnen, werkstructuren en –overleggen zijn zeer direct. Het bestuur is door middel van voortgangsrapportages geïnformeerd.

Op het gebied van de uitvoering van de financiële functie is in 1998 een nota over de administratieve organisatie en interne controle (ao/ic) vastgesteld. Hierin zijn met name de financiën- uitvoerende taken en mandaten voor het werkapparaat vastgelegd, alsmede de controle daarvan. De ao/ic is eind 2017 nog getoetst en bijgesteld en hoefde in 2018 niet te worden aangepast.

9. Financiering

Financieringsbeleid.

Algemeen.

De financieringsactiviteiten van het recreatieschap Hitland beperken zich tot lopende middelen (bankrekeningen en kas) en leningen. Voor wat betreft de exploitatierekening is vastgelegd, dat het exploitatietekort van de gemeenschappelijke regeling naar rato van het inwonertal van de gemeenten Capelle aan den IJssel en Zuidplas wordt verdeeld.

Hierna zal wat specifiekere worden ingegaan op financiering, risico- en kasbeheer.

Financiering.

Er is in 2017 een lening met hoge rente afgelost en er is vervolgens een nieuwe lening aangegaan ad € 2,5 mln tegen een aanmerkelijk lagere rente. Er was in 2018 geen renterisico verbonden aan de (uitstaande) leningen. Voor een overzicht van de leningportefeuille wordt verwezen naar de bijlagen bij de financiële begroting.

Voor wat betreft het renterisico van de korte schulden kan worden opgemerkt, dat de kasgeldlimiet in het jaar 2018 niet is overschreden. De rekening-courant bij de BNG hoefde niet te worden aangesproken.

Kasbeheer.

Tijdelijke overtollige kas- of banktegoeden zijn overgemaakt naar een depositorekening.